

BU KARAR DANISTAY 13.DAIRESI'NCE IPTAL EDILMISTIR. REKABET KURULU'NUN AYNI KONUYA ILISKIN 26.05.2006 TARİH VE 06-36/463-125 NOLU KARARINA İNTERNET SAYFAMIZDAKI KARAR ARAMA BÖLÜMÜNDEN ERİŞEBİLİRSİNİZ.

**Rekabet Kurumu Başkanlığından,
REKABET KURULU KARARI**

Dosya Sayısı : D3/2/Y.T.-00/7 (Soruşturma-Nihai Karar)

Karar Sayısı : 02-16/176-70

Karar Tarihi : 26.3.2002

Konu: Turgutlu Sarraflar ve Kuyumcular Derneği (TSKD)'nin, altın satışına ilişkin koşulları belirlemek ve bu koşullara uymayan sarraflara çeşitli yaptırımlar uygulamak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (Kanun)'u ihlal ettiği savı ile açılan soruşturma sonucu verilen nihai karardır.

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU.

Üyeler : Dr. Kemal EROL, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER, Mustafa PARLAK, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL

B. SORUŞTURMA HEYETİ

Heyet Başkanı : R. Müfit SONBAY

Raportörler : Yaşar TEKDEMİR, Şahin YAVUZ

C. ŞİKAYET EDEN

Hüseyin ERPINAR

Erpınar Kuyumculuk, Altay Mahallesi
Şadırvan Meydanı, No:20 Turgutlu/MANİSA

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN

Turgutlu Sarraflar ve Kuyumcular Derneği

Yaşar Kuyumculuk, Altay Mahallesi
Tuhafiyeciler Cad. No:14 Turgutlu/MANİSA

E. İDDİALARIN ÖZETİ

Şikayet dilekçesinde;

- TSKD'nin, altın alış ve satış fiyatını belirleyerek fiyatları kontrol altında tutmaya çalıştığı,
- belirlenen liste fiyatına uymayanların ürünlerinin alınmaması, nakde dönüştürülmemesi, kendisi ile alış-veriş yapılmaması gibi çeşitli yaptırımlar uygulanarak ticaretlerine engel olduğu ve dolayısıyla rekabetin engellendiği,
- Üye olmayanlara dernek tarafından üye olmaları yönünde baskı yapıldığı,

- TSKD'nin 2908 sayılı Dernekler Kanunu'na aykırı eylemleri nedeniyle, konunun ayrıca Turgutlu Cumhuriyet Başsavcılığı'na ve Turgutlu Kaymakamlığı'na bildirildiği

belirtilmektedir.

F. DOSYA EVRELERİ

Rekabet Kurumu kayıtlarına 21.8.2000 tarih ve 3536 sayı ile giren Hüseyin ERPINAR imzalı şikayet dilekçesi üzerine Rekabet Kurulu 3.10.2000 tarih ve 00-37/414-231 sayı ile önaraştırma yapılmasına karar vermiştir. Yapılan önaraştırma sonucunda hazırlanan 16.11.2000 tarih ve D3/2/Y.T-00/7 sayılı Önaraştırma Raporu, Kurul'a sunulmuştur. Kurul'un 23.11.2000 tarih ve 00-46/490-268 sayılı kararında, Kanun'un 3. maddesi çerçevesinde bir teşebbüs birliği olan ve rekabeti kısıtlayıcı nitelikteki karar ve eylemleri Kanun kapsamında olan TSKD'nin, altın satış koşullarını belirlemek suretiyle Kanun'u ihlal ettiği yönünde ciddi ve yeterli delillerin bulunduğu kanaatine varılarak söz konusu dernek hakkında soruşturma açılmasına karar verilmiştir. Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca hakkında soruşturma açılan tarafa bildirim yapılmış ve tarafın ilk yazılı savunması alınmıştır. Kurul'un 22.5.2001 tarih ve 01-24/226-M sayılı kararı ile yürütülmekte olan soruşturmanın süresi 6 ay uzatılmıştır.

Soruşturma Heyeti tarafından hazırlanan 22.11.2001 tarih ve SR/01-8 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45. maddesi uyarınca TSKD'ye tebliğ edilmiştir. İlgili teşebbüs birliğinin ikinci yazılı savunması, 25.1.2002 tarih ve 466 sayı ile Kurum kayıtlarına girmiştir. İkinci yazılı savunma üzerine Soruşturma Heyeti tarafından hazırlanan 11.2.2002 tarih, 359 sayılı Ek Görüş TSKD'ye tebliğ edilmiştir ve ilgili teşebbüs birliğinin bu Ek Görüş'e ilişkin savunması 26.2.2002 tarih ve 893 sayılı yazı ile Kurum kayıtlarına girmiştir.

Yürütülen soruşturmaya ilişkin olarak, Kurul 26.3.2002 tarih ve 02-16/176-70 sayılı toplantısında Kanun'un 48'inci maddesi uyarınca nihai kararını vermiştir.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ

Soruşturma raporunda;

TSKD'nin, altın fiyatının belirli bir seviyenin altına düşmesini önlemeye yönelik eylem ve işlemlerinin rekabeti sınırlama amacı taşıdığı ve Kanun'un 4. maddesi kapsamında bulunduğu, bu eylem ve işlemleri gerçekleştiren TSKD'ye, aynı Kanun'un "Para Cezaları" başlıklı 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca para cezası verilmesi, ceza miktarının takdirinde, alınan kararların piyasa üzerinde önemli bir etki yaratmamasının ve ilgili piyasanın coğrafi bakımdan küçüklüğünün göz önünde bulundurulması,

30.4.2001 tarih ve 982 sayılı yazıyla "Ana Sözleşme (Protokol Şartnamesi)" metninin istendiği ancak, bu yazıya cevaben gönderilen metnin farklı bir metin olduğunun düşünülmesinden dolayı Kanun'un bilgi isteme veya yerinde inceleme hallerinde

eksik, yanlış veya yanıltıcı bilgi verilmesi halini düzenleyen 16. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince TSKD ve aynı maddenin üçüncü fıkrası gereğince Derneğin yönetim kurulunda görev alan, Zeynel Yaşar (başkan), Mustafa Türksoy (üye),Tevfik Berri Ata (üye), Ömer Gündüz (üye), Mehmet Uzun (üye) adlı şahıslar hakkında para cezası uygulanması,

gerektiği kanaat ve sonucuna ulaşılmıştır.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Hakkında Soruşturma Yapılan: Turgutlu Sarraf ve Kuyumcular Derneği

2908 sayılı Dernekler Kanunu'na uygun olarak kurulmuş olan TSKD, 4054 Sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde "teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzel kişiliği haiz ya da tüzel kişiliği olmayan her türlü birlikler" olarak yapılan tanım çerçevesinde bir teşebbüs birliğidir. Turgutlu'da faaliyet gösteren hemen hemen tüm sarraf ve kuyumcular bu Derneğe üyedir. Kuruluş Tüzüğünde yer aldığı şekliyle, Dernek üyeleri arasında dayanışmayı sağlamak, üyelerin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmek, meslek onurunun korunması, mesleki sorunların çözümlenmesi gibi amaçlar gütmektedir.

H.2. Elde Edilen Bulgular

H.2.1. Dernek Kayıtları

Şikayetçi Hüseyin Erpınar; iddialarına ilişkin olarak Derneğin 17.3.1999 tarihli Yönetim Kurulu Toplantısı'na atfen üyelerine dağıtılan 20.3.1999 tarihli "Sevgili Meslektaşlarımız" başlıklı mektubu şikayet dilekçesine ek olarak sunmuştur. Bu belgede şu ifadeler bulunmaktadır:

"... Eski yönetimin uygulamış olduğu protokol şartnamesinde kalıplara aynen uyularak bazı maddelerin günümüz şartlarına ve sarrafların menfaatleri gözönünde bulundurularak değiştirmesine karar verilmiştir. Bu maddeleri sizlere şöyle sıralıyoruz.

1. Öncelikle altın fiyatları belirli milyemlere oturtularak otomatik hale getirilmiştir.
2. (...)
3. Vitrinlerimizde sattığımız altınlar belirli kalıplara sokularak bunları şöyle sıralayabiliriz.
 - a- markası ve çeşidi ne olursa olsun bütün 14 ayar pres bilezik ve setlere Etiket+0,270 milyon, bütün taşlı bilezik ve setlere Etiket+0,460 milyon işçilik konulacaktır.
 - b- 18 ayar kösteklerin fiyatı Etiket+200,000 TL dir.
 - c- Saatlerin her türü ve markasına % 40 kar konularak satış yapılacaktır.

4. Yapmış olduğumuz bu düzenlemelerin hepimiz için hayırlı olacağına inanarak bunları takip etmek de hepimizin görevidir. Biz yönetim kurulu olarak almış olduğumuz kararların arkasındayız. Elimizden geldiğince kurallara uyulup uyulmadığını denetlemeye çalışacağız. Fakat bu görev hepimizin görevidir. Sizler de hem bizleri, herkes de birbirini denetlemeye yetkilidir. Bu konuda yönetim kurulu ile birlikte hareket edilir.
5. Bütün arkadaşların akıllı ve bilinçli kişiler olduğunu biliyoruz ve yukarıda sıralamış olduğumuz kaide ve kurallara harfiyen uyacağını düşünerek hiç kimsenin cezai bir işleme maruz kalmasını istemiyoruz. Herhangi bir arkadaşımızın aldığı cezanın bir hafta içinde ödenmesi gerekmektedir. Caydırıcı olması açısından cezalar konusu yeniden düzenlenmiştir. Buna göre;
 - a. Birinci cezada 10,00 gr has altın
 - b. İkinci cezada 20,00 gr has altın
 - c. Üçüncü cezada 30,00 gr has altın
 - d. Dördüncü cezada senet tahsilatı ve ihraç

Derneğimize üye olup da senet vermeyen arkadaşlar da en kısa zamanda dernek başkanlığına gelerek diğer kişiler gibi senet vermesi gerekmektedir. Senet vermeyen arkadaşların durumları tekrar gözden geçirilecektir. Aynı zamanda şu ana kadar dükkan açan yeni arkadaşlarımızdan daha önce aldığımız karar gereği 100,00 gr has altın alınmasına bu tarihten itibaren dükkan açarak derneğimize üye olan arkadaşlardan 500,00 gr altın alınmasına karar verilmiştir.

6. Önümüzdeki hafta içerisinde Derneğimize üye veya üye olmayan arkadaşların durumları incelenerek uyum sağlamayan arkadaşlar için yaptırımları en katı şekliyle uygulanacaktır. Bu nedenle yönetim kurulumuz çalışmalarını sürdürmekte ve yaptırımların uygulanacağı kişileri belirlemektedir."

Diğer yandan raportörler tarafından yapılan yerinde incelemelerde, dernek yönetim kurulu karar defteri ve ilgili diğer belgeler incelenmiş ve gerekli görülenlerin örneği alınmıştır. Alınan bu belgelerde geçen bazı ifadeler aşağıda yer verilmiştir:

- 31.5.1995 tarihli Yönetim Kurulu Toplantısı'na ilişkin kararda aynen şu ifadeler yer almaktadır: "...a. fiyat birliği sağlanması için üyelerin vitrinlerinde derneğe kayıtlı olduğunu tevsik eden yazı ile fiyat miktarını gösterir panonun yapılıp belirli sırayla üyelere dağıtılmasına, b. yol boyunca fiyatları deşifre eden panoların yaptırılmasına karar verilmiştir."
- 6.11.1997 tarihli ve dönemin Yönetim Kurulu Başkanı A... K... imzalı "esnaf arkadaşların dikkatine" başlıklı bir yazıda aynen; "...Esnafın etiket fiyatlarına ne derecede uyup uymadıklarının tespiti için çarşı içerisinde müşteri şeklinde

eleman dolaştırılmaktadır. Yapılan tespitte gerekli cezai uygulamaya itiraz hakkınız yoktur..." ifadesi yer almaktadır.

- 10.10.1997 tarih ve 64 sayılı Yönetim Kurulu Toplantısı'na ilişkin karar metninde ise şu ifadeler bulunmaktadır:

"...dernek üyeleri arasında yapılan ve üyelerce imza ve teminat altına alınan Ana Sözleşmeyle şekle bağlanan kurallara uymayan üyeler hakkında aşağıdaki kararların alınmasına ve bu protokol gereği cezai işlemin yapılmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

1. Üye T... B... A... hakkında yönetim kurulunun yetkisinde olan fiyatların kurallar dışında ifşa edilmesi ile gün boyunca bunun devam edilmesinden dolayı ana sözleşmenin cezai şartının A ve B bendini birlikte uygulanarak 30 gram altınla (bedeli ile) cezalandırılmasına ve bu cezanın tahsiline ve güçlük çıkarılırsa teminatının tahsil edilmesine,

2. Üye A... S... hakkında, 27.9.1997 tarihindeki nöbetinde fiyat dağıtımında hata yaptığı ve üyeler arasında ihtilafa neden olduğu gerekçesiyle dinlenen savunmasında ihmal ve hatası sonucunda ana sözleşmenin cezai şartının A bendi ile kendisine 10 gram altın cezasının uygulanmasına ve bu cezanın tahsiline, tahsilde güçlük çıkarılırsa teminatın tahsiline,

3. Üye Z... M... hakkında, dernek üyeleri arasında yapılan ana sözleşme hükümlerine uymadığı, diğer üyeler hakkında müşteri-satıcı ilişkisinin zedelendiği nedeniyle ana sözleşmenin cezai şartının a bendinin uygulanarak 10 gram altın bedelinin tahsiline tahsilde güçlük çıkarıldığında protokol gereği tahsiline,

4. Üye Ö... A... hakkında, diğer üyenin müşteri ilişkisini zedelediği ve yanlış fikir uyanmasına neden olduğu gerekçesiyle 10 gr. Altın bedeli ile cezalandırılması ve tahsiline,

5. Üye M... Z... hakkında, dernek yönetim kurulu kararlarına uymadığının tesbiti ve kendisinde kabulüyle sabit olduğundan hakkında 10 gr ceza uygulanmasına ve tahsiline oybirliği ile karar verilmiştir. "

İlgili karar incelendiğinde, üyelerden T... B... A...'ya açıkça fiyat listesine bağlı kalmadığı için ceza kesilirken, diğerlerine farklı ama belirgin olmayan nedenlerle ana sözleşmeye dayanarak ceza kesildiği anlaşılmaktadır. Daha sonraki kararlarda benzer şekilde ana sözleşmeye uyulmadığı gerekçesiyle çeşitli cezai yaptırımlar uygulanmıştır.

Dernek Yönetim Kurulunca kesilen bu cezalardan, 10.10.1997 tarihinde Ali Sazalan'a ve 11.11.1997 tarihinde F... S...'a kesilen cezanın 30.3.1998 tarihinde tahsil edildiği ve 2.11.1999 tarihinde K... E..., E... Z..., N... S..., T... B... A..., M... B..., M. A...O...'a kesilen cezaların 19.11.1999 tarihinde 63 ila 68 arasında sıra numaralı makbuzlar karşılığı tahsil edildiği anlaşılmaktadır. Bunlar dışında diğer

cezaların tahsil edildiğine ilişkin Dernek defterlerinin gelir bölümlerinde ya da bağış makbuzları arasında herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

H.2.2. Mahkeme İfadeleri

Şikayetçi Hüseyin Erpınar'ın Turgutlu Kaymakamlığı'na yaptığı şikayet üzerine Dernek yöneticileri hakkında haksız rekabet teşkil edecek eylemde bulunmak iddiasıyla da Turgutlu Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2000/305 Esas sayılı dava dosyasının 11.5.2000 tarihli duruşmasında yönetim kurulu üyesi Tevfik Berri Ata sanık sıfatıyla verdiği ifadesinde "...dernek üyeleri aldığımız kararlara rıza göstermektedirler, biz hem dernek üyesi sarrafları hem de mal satmaya gelen toptancıları denetleriz, müşteki dernek üyesi değildir ve bizim belirlediğimiz fiyatlara karşı çıkmaktadır..." diyerek fiyat tespiti yapıldığını kabul etmektedir.

Tanık olarak dinlenen H... M... duruşmada tekrar ettiği polise verdiği ifadesinde "...Dernek üyeleri tarafından bir milyar tl.lik senet alındırğını biliyorum. Bunun nedeni de fiyat birliğine uymayan kişiler tespit edildiği takdirde 10.gr. has altın, tekrarında 20 gr. has altın cezasını derneğe verildiğini, altın pazarlamacıları dernek üyesi olmayan sarraf ve kuyumculara girdikleri takdirde, dernek üyeleri ile alışverişi yasaklanıyor ve diğer üyelere alışveriş yapamıyor." şeklinde beyanda bulunmuştur.

Mahkemede tanık sıfatıyla ifade veren diğer kişiler de benzer doğrultuda beyanda bulunmuşlardır.

H.2.3. Delil Olarak Sunulan Kaset

TSKD'nin 3.2.2000 tarihli toplantısındaki konuşulanlara ilişkin olarak bir kaset ve buna ilişkin döküm gönderilmiştir. Ayrıca, bu kaset mahkemeye de delil olarak sunulmuş ve mahkemece bilirkişi aracılığıyla çözümü yaptırılmıştır.

Kasette yer alan konuşmalarda, Dernek tarafından belirlenen fiyat listelerine üyelerin uyma konusunda göstermeleri gereken hassasiyet vurgulanmakta ve bazı üyelerin uymadıkları konusunda duyulan kaygılar dile getirilmektedir. Bu toplantı sırasında dernek fiyatlarına uyulmaya devam edilip edilmeyeceği sorulmakta ve yapılan oylamada Dernek fiyatlarına uyum konusunda görüş birliğine varılmaktadır. Toplantı sırasında bu karara rağmen üyelerin dernek fiyatlarına uymalarının nasıl sağlanacağı tartışılmakta ve nasıl bir kontrol mekanizması oluşturulacağı konusunda fikir alışverişinde bulunmaktadır. Dernek başkanı çeşitli defalarda üyelerine bağış adı altında ceza kesildiğini ancak bunun çok fazla işe yaramadığını ifade etmektedir. Bu bağlamda, daha önce Dernek tarafından belirlenen fiyatlara tüm üyelerin uyumunu sağlamak için getirilen senet alma yolunun yetersiz olduğu vurgulanmakta ve daha sert yaptırımlar olması gerektiği belirtilmektedir.

H.2.4. Yerinde İnceleme

Raportörlerce 17.4.2001 tarihinde yapılan yerinde incelemede, Dernek Başkanı Z... Y... ile görüşülmüştür. Ayrıca Dernek üyesi sarraflar örnekleme yöntemiyle dolaşmıştır. Tüm üye sarrafların camlarında Dernek tarafından hazırlanan ve bastırılan fiyat listelerinin olduğu raportörler tarafından belirlenmiştir. Bazı üyelere alınan matbu listelere göre, yerinde incelemenin yapıldığı tarih itibarıyla, fiyat listesi şöyledir:

TKSD	
22 Ayar	9600 + İşçilik
18 Ayar	7500+ İşçilik
14 Ayar	6000+ İşçilik

Bu çerçevede, Dernek tarafından hazırlanan fiyat listelerinin tüm üyelere dağıtıldığı ve üyelerin bu listeleri dışarıdan müşteri tarafından görülecek şekilde asarak listeye uyum sağladıklarını göstermek durumunda kaldıkları anlaşılmaktadır.

H.3. Yanıltıcı Bilgi Verilmesi

Önaraştırma döneminde raportörlerce 24.10.2000 tarihinde yapılan yerinde inceleme sırasında, Dernek yönetim kurulu kararlarında atfedilen "ana sözleşme (protokol şartnamesi)" metni bulunamamış, ilgili belge 30.4.2001 tarih ve 982 sayılı yazı ile istenmiştir. Bu yazı üzerine "Ana Sözleşme" başlığını taşıyan bir metin 4.5.2001 tarihinde Kurum'a gönderilmiştir.

Gönderilen sözleşmenin tarihi belli değildir ve belgenin tarihine ilişkin raportörlerin sorularına çelişkili yanıtlar verilmiştir. Diğer yandan "ana sözleşme" olarak gönderilen metnin maddeleri incelendiğinde, "...Dernek'çe çeşitli Türkiye Borsalarında (İstanbul-İzmir-Manisa) alınan günün altın fiyatlarını sarraf esnafının ve halkımızın bilgilerine sunmak ve bilgilendirmek" olarak ifade edilen hüküm dışında Dernek tarafından altın fiyatlarının belirlenmesine ve bu fiyatların altında yapılan satışlara yasak getirilmesine ilişkin hiç bir hüküm içermemektedir.

Öte yandan yukarıda ele alınan "Sevgili Meslektaşlarımız" başlıklı mektupta yer alan "...Eski yönetimin uygulamış olduğu protokol şartnamesinde kalıplara aynen uyularak bazı maddelerin günümüz şartlarına ve sarrafların menfaatleri gözönünde bulundurularak değiştirilmesine karar verilmiştir. Bu maddeleri sizlere şöyle sıralıyoruz..." ifadesi çerçevesinde geçmişteki yönetimlerce hazırlanan ve üyelere kabul edilen bir sözleşmenin (protokol) maddelerinin değiştirildiği anlaşılmaktadır. Bu mektupta açıklanan ve eklendiği ya da gözden geçirildiği ifade edilen maddelerin tamamı altın satış fiyatlarının tespitine ilişkindir. Ancak Dernek tarafından "Ana Sözleşme" adı altında gönderilen metin, söz konusu mektupta yapıldığı ifade edilen değişiklikleri ve içeriği taşımamaktadır.

H.4. Savunmalar ve Bunlara İlişkin Değerlendirmeler

TSKD'ye yöneltilen suçlamaları ve Dernek tarafından bunlara ilişkin yapılan savunmaları iki temel başlık altında toplamak mümkündür. Bunlardan ilki Derneğin altının alış-satış fiyatlarını belirlemeye dönük eylem ve işlemlerinin rekabeti kısıtladığı, diğeri ise Kurum'a gönderilen ana sözleşme olarak adlandırılan metnin, yönetim kurulu kararlarında atıfta bulunulan "ana sözleşme" ya da "protokol şartnamesi"nden farklı olduğu ve bu yolla yanlış ya da yanıltıcı bilgi verildiğidir.

Derneğin ilk suçlamaya yönelik savunması genel olarak değerlendirildiğinde, alınan kararlar reddedilmemekte ancak, amacın rekabetin sınırlanması değil fiyatın belirli bir sınırın altına düşmesinin önlenerek zayıf yapıdaki sarrafların korunması ve halkın bilgilendirilmesi olduğu ileri sürülmektedir. Bu itibarla, mektubun dernek yönetiminin hiçbir yaptırımını bulunmayan, karar dahi olmayan üyelerine göndermiş bulunduğu yazılar olduğu iddia edilmektedir. Ancak, ilgili mektup incelendiğinde içerdiği ifadelerin temenni olamayacak kadar kesin olduğu, yapılan savunmanın aksine Dernek yönetiminin fiyat birlikteliğini sağlamak için ortaya koyduğu kararlılığı ifade eden ve bu kararlara uyulmaması halinde yaptırımlar öngören bir metin olduğu görülmektedir.

Diğer yandan Dernek, üyelerine ceza kesilmediğini savunmaktadır. Oysa yönetim kurulu kararlarındaki ifadelerde, Dernek kurallarına uyulmadığı gerekçesiyle üyelere ceza kesildiği açıkça belirtilmektedir.

Dernek tarafından yanlış ya da yanıltıcı bilgi verildiği iddiasına yönelik savunmada ise bu iddia reddedilmekte ve gönderilen metnin doğru metin olduğu ileri sürülmektedir. Ancak bu savunma, yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde kabul edilmemiştir.

İ. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

Kanun'un 4'üncü maddesi, belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacı taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüs birlikleri karar ve eylemlerini yasaklamaktadır.

23.10.2000 ve 17.4.2001 tarihlerinde TSKD'de yapılan yerinde incelemelerde bulunan belgelerden ve şikayetçi Hüseyin ERPINAR'a ait başvuru dosyası ekinde bulunan bilgi/belgelerden, söz konusu Derneğin, üyeleri arasında bir fiyat birlikteliği sağlamaya çalıştığı görülmektedir. Yazılı savunmada geçen "fiyat tespiti denen belirli fiyatın altına düşürülmemesi olayı Derneğin, ekonomik gücü zayıf olan üyelerinin korunması ve kollanması amacına yöneliktir. Derneğin kartelleşme diye bir çalışması yoktur. Bundan aynı zamanda tüketiciler de faydalanmaktadırlar." şeklindeki ifadeden de, hakkında soruşturma yürütülen Derneğin üyeleri olan teşebbüslerin uygulayacağı fiyatlar üzerinde etkide bulunduğu ya da bulunmaya çalıştığı anlaşılmaktadır. Yerinde inceleme esnasında, bir kısım dernek üyesi ile yapılan görüşmelerde de bu durum teyid edilmiştir.

Teşebbüs birliklerinin üyeleri üzerinde bağlayıcı olmayan tavsiye niteliğindeki kararlarının rekabet hukuku içindeki yerinin ne olduğu hususu üzerinde durulması

gerekmektedir. Avrupa Komisyonu, teşebbüs birliklerinin üyeleri üzerinde bağlayıcılığı olmayan tavsiye niteliğindeki kararlarını, bu karara üyelerin uyumu sonucunda rekabet üzerinde önemli bir etki oluşmuşsa mevzuat Roma Antlaşması'nın 81'inci maddesi kapsamında yasak saymaktadır. Kaldı ki hakkında soruşturma yapılan dernek, üyelerinin uygulayacağı fiyatı tavsiye etmekten öte belirleyici ve uyulmaması halinde müeyyide uygulanması şeklinde zorlayıcı bir davranış içerisinde. Mevcut delillere göre, bu davranışa uymayanlara müeyyide (para cezası) uygulanmıştır. Müeyyide uygulanmadığı yolundaki savunmanın kabulü halinde dahi teşebbüs birliğinin davranışı sonucunda, üyeleri olan teşebbüslerin kendilerini bu karara uymak zorunda kabul etmeleri veya hiç değilse karara uyma yolunda davranış sergilemeleri (dernek tarafından gönderilen fiyat listelerini işyerlerinin görünür bir yerine asmaları) kararın piyasada kısmen de olsa etki doğurmuş olduğunu göstermektedir.

Diğer yandan ilgili piyasa oldukça şeffaftır ve tamamen homojen ve fiyatları Dünya borsalarına bağımlı bir ürün olan altından oluşmaktadır. Altının önemli bir miktarı yatırım amaçlı alındığından, piyasada faaliyet gösteren teşebbüsler bakımından aşırı fiyat farklılıklarının varlığı beklenmemektedir. Turgutlu ilçesi coğrafi bakımdan Manisa'ya 20 dk. ve İzmir'e 40 dk.'lık uzaklıkta bulunduğu için tüketiciler, fazla bir masrafa katlanmadan rahatlıkla buralardan da alım yapabilme olanağına sahiptir. Piyasanın bu özelliklerinden dolayı, sarraf ve kuyumcuların biraraya gelerek kartel oluşturmaları ve rekabetçi fiyatların çok üzerinde satış fiyatı belirlemeleri olası değildir. Bununla birlikte, mevcut bilgi/belgelerden tespit edilen TSKD'nin aşırı fiyat belirlemekten ziyade, altının satış fiyatının belirli bir fiyatın altına düşmesini önlemeye ve fiyat farklılıklarının giderilerek bir fiyat birlikteliği sağlamaya yönelik eylemleri rekabeti sınırlama amacı taşımakta ve Kanun'un 4'üncü maddesi kapsamında yasak sayılması gerekmektedir.

J. SONUÇ

1- Turgutlu Sarraf ve Kuyumcular Derneği'nin, altın fiyatının belirli bir seviyenin altına düşmesini önlemeye yönelik eylem ve işlemlerinin rekabeti sınırlama amacı taşıdığına ve 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesi kapsamında bulunduğu OYBİRLİĞİ ile,

2- Ceza miktarının takdirinde, alınan kararların piyasa üzerinde önemli bir etki yaratmaması ve ilgili piyasanın coğrafi bakımdan küçüklüğü göz önünde bulundurularak, 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesini ihlâl eden eylem ve işlemleri gerçekleştiren Turgutlu Sarraf ve Kuyumcular Derneği'ne, aynı Kanun'un "Para Cezaları" başlıklı 16'ıncı maddesinin ikinci fıkrası ve Rekabet Kurulu'nun 2002/1 sayılı Tebliği uyarınca asgari ceza tutarı olan 5.816.109.000 (beş milyar sekiz yüz on altı milyon yüz dokuz bin) TL para cezası verilmesine OYÇOKLUĞU ile,

3- a) 24.10.2000 ve 17.4.2001 tarihlerinde yapılan yerinde incelemelerde ve önaraştırma döneminde 31.10.2000 tarih ve 2655 sayılı yazıyla istenen "Ana Sözleşme (Protokol Şartnamesi)" metninin gönderilmeyip en son yazılan 30.4.2001 tarih ve 982 sayılı yazıya cevaben bir metin gönderilmesi, ancak gönderilen metnin yukarıda belirtildiği üzere, gerçek metin olmadığına anlaşıldığından dolayı 4054

sayılı Kanun'un bilgi isteme veya yerinde inceleme hallerinde eksik, yanlış veya yanıltıcı bilgi verilmesi halini düzenleyen 16'ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ve Rekabet Kurulu'nun 2002/1 sayılı Tebliği uyarınca Turgutlu Sarraf ve Kuyumcular Derneği'ne 2.908.054.000 (iki milyar dokuz yüz sekiz milyon elli dört bin) TL. para cezası verilmesine OYBİRLİĞİ ile;

b) Aynı Kanun'un 16'ncı maddesinin üçüncü fıkrası gereğince, Derneğin yönetim kurulu üyelerinin her birine (Zeynel Yaşar, Mustafa Türksoy, Tefik Berri Ata, Ömer Gündüz, Mehmet Uzun) ayrı ayrı 145.402.700 (yüz kırk beş milyon dört yüz iki bin yedi yüz)'er TL para cezası verilmesine OYÇOKLUĞU ile,

karar verilmiştir.

KARŞI OY GEREKÇESİ

(26.3.2002 tarihli ve 02-16 / 176-70 sayılı Rekabet Kurulu Kararı)

Kurul kararının 3.b. bendinde yer alan ve derneğin yönetim kurulu üyelerine % 5 oranında ceza verilmesine ilişkin çoğunluk görüşüne katılmıyoruz. Kanununun 16. maddesinin 3. fıkrasında; teşebbüs ve teşebbüs birliklerinin para cezalarına çarptırılmaları halinde, bu tüzel kişiliğin yönetim organlarında görev alan gerçek kişilere de şahsen, verilen cezanın yüzde onuna kadar ayrıca para cezası uygulanacağı öngörülmektedir. Altın satış koşullarını belirleyen ve koşullara uymayan sarraflara çeşitli yaptırım kararlarını uygulayan derneğin yönetim kurulu üyeleri, bizzat aykırı işlemleri gerçekleştirenler olup kasden hareket ettikleri tartışmasızdır. Kanun koyucu da, derneğin organ üyeleri olarak bu kişilerin otomatikman cezalandırılmalarını hükme bağlamıştır. Derneğin (teşebbüs birliğinin) cezalandırılmasında dikkate alınan hafifletici nedenlerin, (piyasanın coğrafi bakımdan küçüklüğü, piyasada önemli etki doğmaması) yönetim kurulu üyelerinin cezalandırılmasında dikkate alınması zorunlu değildir. Organ üyelerine ceza verilmesinde gözönünde bulundurulması gereken, "önleyici veya caydırıcı olabilme" hususudur. Nitekim, Kanun'un gerekçesinde "Ayrıca tüzel kişiliğin yönetim organlarında görev alan gerçek kişilere de caydırıcı olmak amacıyla şahsen para cezası verileceği" fıkrası da ilave edilmiştir.

Yukarıdaki gerekçelerle de yönetim kurulu üyelerine daha yüksek (% 10 oranında) ceza verilmesi gerekirken, çok düşük olarak % 5 oranında ve 145.402.700.- TL ceza verilmesi şeklindeki çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Dr. Kemal EROL
İkinci Başkan

Prof.Dr.Zühtü AYTAÇ
Kurul Üyesi

A. Ersan GÖKMEN
Kurul Üyesi

Rıfki ÜNAL
Kurul Üyesi

KARŞI OY GEREKÇESİ
(26.3.2002 tarih, 02-16/176-70 sayılı Rekabet Kurulu Kararı)

Rekabet Kurulu'nun Turgutlu Sarraf ve Kuyumcular Derneği hakkında aldığı 26.3.2002 tarih ve 02-16/176-70 sayılı kararın sonuç bölümündeki 2. ve 3 (b) maddelerine aşağıdaki gerekçelerle katılmıyorum.

1. Kararın 2. maddesinde, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin 2. fıkrası uyarınca sadece Turgutlu Sarraf ve Kuyumcular Derneği'ne ceza verilmesi öngörülmüştür. Oysa karara esas teşkil eden ve ihlal olarak kabul edilen eylemler sadece Dernek tarafından değil aynı zamanda Dernek üyesi tüm sarraf ve kuyumcular tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle, Dernek üyesi sarraf ve kuyumculara da 16. maddenin 2. fıkrası uyarınca ceza verilmesi gerektiğini düşünüyorum.
2. Kararın 3 (b) maddesinde ihlali gerçekleştiren Dernek Yönetim Kurulu üyelerine aynı Kanun'un 16. maddesi 3. fıkrası uyarınca verilen ceza (145.402.700 TL) kararın 3 (a) maddesinde verilen cezanın (2.908.054.000 TL) % 5'idir. İlgili kanun maddesinde, "... Tüzel kişiliği olan teşebbüs ve teşebbüs birliklerinin birinci fıkrada belirtilen para cezalarına çarptırılmaları halinde, bu tüzel kişiliğin yönetim organlarında görev alan gerçek kişilere de şahsen verilen cezanın yüzde onuna kadar ayrıca para cezası uygulanır.." hükmü yer almaktadır. Yönetim Kurulu üyelerine bildirimde bulunmama nedeniyle verilecek cezanın % 10'dan % 5'e indirilmesi için hafifletici neden bulunmamaktadır. Bu nedenle, ceza oranının %5 değil %10 olarak belirlenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Murat GENCER

Kurul Üyesi